

Valtion tutkimusrahoituksen (VTR) jakamisen kehittäminen Itä-Suomen yhteistyöalueella

Tervitutk 08.11.2023 § 26
14552/00.04.01/2023

Valmistelija: Kristiina Nerg, puh. 044 717 4950,
kristiina.nerg(at)pshyvinvointialue.fi

Valtio jakaa kansallisille yhteistyöalueille tutkimusrahoitusta yliopistotasoiseen terveyden tutkimukseen. Rahoitusmäärä perustuu yhteistyöalueen tutkimustoiminnan aiempaan tuloksellisuuteen, kuten esimerkiksi julkaisujen määrään ja laatuun. Itä-Suomen yhteistyöalueen saama rahoitus on pienin yhteistyöalueille jaettavista rahoituksista (12,64 % rahoituskaudella 2020 - 2023). Itä-Suomen yhteistyöalueen tieteellisen tutkimustoiminnan laadun ja tuloksellisuuden kasvattamiseksi alueen yliopistotasoisen terveyden tutkimusrahoituksen haku- ja jakokriteereitä tulisi kehittää.

Rahoituksen haku- ja jakoprosessien kehittämiseksi valtion tutkimusrahoitusta (VTR) vuonna 2023 hakeneille tutkijoille ja rahoitushakemusten ulkopuolisille arvioijille lähetettiin syksyllä 2023 kyselyt, joissa pyydettiin vastaajia antamaan palautetta rahoituksen hakuun ja jakoon liittyen. Vastaajilta pyydettiin myös ehdotuksia, kuinka alueen tutkimustoiminnan tuloksellisuutta ja laadukkuutta saataisiin kasvatettua. Kyselyt lähetettiin Surveypal-järjestelmästä 111 valtion tutkimusrahoitusta hakeneelle ja 10:lle ulkopuoliselle arvioijalle. Rahoitusta hakeneista 30 vastasi kyselyyn ja arvioijista kyselyyn vastasi 7.

Lisäksi selvitettiin muiden yliopistollisten hyvinvointialueiden toteuttamien valtion tutkimusrahoituksen haun ja jaon kriteereitä ja käytäntöjä.

Myös rahoituksen vaikuttavuutta tarkasteltiin pienimuotoisesti siten, että selvitettiin vuonna 2019 valtion tutkimusrahoitusta hakeneiden dosentti- ja tohtoritason hakijoiden julkaisujen määrän kehitys vuosilta 2020-2023.

Lokakuussa toteutettiin alueellinen asiantuntijapaneeli-keskustelutilaisuus, jossa tehtyjen kyselyiden ja selvitysten pohjalta pohdittiin valtion tutkimusrahoituksen haku- ja jakokriteereiden kehittämistä sekä tutkimustoiminnan tuloksellisuuden kasvattamista Itä-Suomen yhteistyöalueella. Asiantuntijapaneeliin osallistui 13 henkilöä Itä-Suomen yhteistyöalueelta.

Kysymyksiä ja kritiikkiä on kohdistunut erityisesti rahoituksen jakautumiseen dosenttiluokassa. Dosenttiluokassa tutkijoiden taustat vaihtelevat suuresti, ja etenkin tutkijauransa alkuvaiheessa olevat dosentit kokevat olevansa epäreilussa asemassa rahoitusta hakiessaan. Dosenttiluokan haku- ja jakokriteereitä tulisi kehittää

siten, että myös tutkijauransa alkuvaiheessa olevilla dosenteilla olisi mahdollisuus saada rahoitusta silloin, kun heillä on muutoin hyväksi havaittu tutkimusasetelma ja tutkimussuunnitelma olemassa.

Tutkijanuransa alkuvaiheessa olevien tutkijoiden tukemiseksi ja valtion tutkimusrahoituksen haku- ja jakokriteereiden selkeyttämiseksi ehdotetaan seuraavia toimenpiteitä:

- 1) Esitetään, että muutetaan tutkimushankkeiden arviointikriteereitä siten, että hakijan tieteelliset ansiot (julkaisut, rahoitus, väitöskirjojen ohjaukset ilmoitetaan viimeisen viiden (5) vuoden sijaan kolmelta (3) viimeiseltä vuodelta. Lisäksi kannustetaan hakijoita hakemaan myös muuta rahoitusta kuin valtion tutkimusrahoitusta, joten hakemukseen ei enää kirjata aiemmin saatua valtion tutkimusrahoitusta.

Lisäksi esitetään, että hakijan julkaisujen IF-pisteet, JUFO-luokitukset ja HIRSCH-indeksi ilmoitetaan hakuajalta 2.1.-30.1.2024, jotta julkaisujen ansioita voidaan arvioida tasapuolisesti.

- 2) Esitetään, että pienennetään isoimpia yksittäisille hankkeille myönnettäviä rahoitussummia, jotta rahoitusta voidaan myöntää useammalle tutkimushankkeelle.
- 3) Esitetään, että valtion tutkimusrahoituksen hakuluokkiin lisätään ns. jokeriluokka, jossa rahoitusta myönnetään yhdelle innovatiivisimmalle tutkimushankkeelle dosenttitason hakuluokassa. Rahoitus myönnetään hankkeelle, jonka tutkimussuunnitelma on ulkopuolisen arvioinnin perusteella paras ja joka muutoin olisi jäämässä ilman rahoitusta.
- 4) Esitetään, että rahoitusta saanut tutkija sitoutuu raportoimaan tutkimushankkeen etenemisestä, tuloksellisuudesta ja palvelussuhteessaan tapahtuvista muutoksista vuosittain. Jos rahoitusta saanut tutkija ei toimita raporttia, jäljellä oleva rahoitus siirretään uudelleen jaettavaksi. Jos tutkija hakee uutta tutkimusrahoitusta eikä ole raportoinut edellisen rahoituksen etenemisestä, uusi tutkimusrahoitus voidaan evätä.
- 5) Esitetään, että hakuohjeen hakuehto ”Hakija hakee siinä hakuluokassa, jonka haku ehdot hän täyttää päätösajankohtaan mennessä” muutetaan siten, että ”Hakija hakee siinä hakuluokassa, jonka haku ehdot hän täyttää hakuajan päättymisajankohtaan mennessä”. Aiempi hakuohje on aiheuttanut epäselvyyttä vasta nimitettyjen dosenttien keskuudessa.
- 6) Esitetään, että rahoituspäätökset ilmoitetaan hakijoille sähköpostitse salatulla yhteydellä.

Valmistelijan päätösehdotus:

Edellä luetelluilla valtion tutkimusrahoituksen hakuun ja jakamiseen liittyvillä kehittämistoimenpiteillä pyritään kasvattamaan Itä-Suomen yhteistyöalueen tieteellisen tutkimustoiminnan tuloksellisuutta ja laatua sekä turvaamaan alueen tieteellisen tutkimustoiminnan edellytykset ja jatkuvuus tulevaisuudessa.

Esitetään, että tutkimustoimikunta keskustelee edellä luetelluista kehittämistoimenpiteistä (1-6) ja hyväksyy ehdotetut toimenpiteet.

Taloudellisuus-, tuottavuus- ja integraatiovaikutusten arviointi

Tieteellisen tutkimustoiminnan tuloksellisuuden ja laadun kasvun myötä valtion tutkimusrahoituksen määrä lisääntyy, mikä kasvattaa alueen tieteellisen tutkimustoiminnan edellytyksiä pitkällä aikavälillä.

Esittelijä

Tutkimustoimikunnan puheenjohtaja

Päätösehdotus

Edellä luetelluilla valtion tutkimusrahoituksen hakuun ja jakamiseen liittyvillä kehittämistoimenpiteillä pyritään kasvattamaan Itä-Suomen yhteistyöalueen tieteellisen tutkimustoiminnan tuloksellisuutta ja laatua sekä turvaamaan alueen tieteellisen tutkimustoiminnan edellytykset ja jatkuvuus tulevaisuudessa.

Esitetään, että tutkimustoimikunta keskustelee edellä luetelluista kehittämistoimenpiteistä ja hyväksyy ehdotetut toimenpiteet.

Päätös

Alueellinen yliopistotasoinen terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunta keskusteli valtion tutkimusrahoituksen (VTR) jakamisen kehittämistoimenpiteistä Itä-Suomen yhteistyöalueella. Tutkimustoimikunta päätti muuttaa tutkimusrahoituksen haku- ja jakokriteereitä esityksen (kehittämistoimenpiteet 1-6) mukaisesti rahoituskaudelle 2024-2027.

Tutkimustoimikunta päätti selventää kehittämistoimenpiteeseen 1, että tieteelliset ansiot ilmoitetaan viiden (5) vuoden sijaan kolmelta (3) edeltävältä kalenterivuodelta, esim. vuoden 2024 haussa kalenterivuosilta 2021-2023. Hakija kirjaa VTR-hakemukseen viimeisen kolmen vuoden aikana saamansa ulkopuolisen rahoituksen (ei VTR), esim. vuoden 2024 haussa kirjataan vuosien 2021-2023 ulkopuolinen rahoitus.

Tutkimustoimikunta päätti, että jos edellisenä vuonna saatua rahoitusta ei ole otettu käyttöön, uutta rahoitusta ei voida myöntää.

Tutkimustoimikunta päätti, että saatu rahoitus on käytössä kolme vuotta, eikä siirrosta kolmannelle vuodelle tarvitse tehdä erillistä VTR-muutoshakemusta.

Tutkimustoimikunta valtuutti puheenjohtajan ja valmistelijat päivittämään VTR-ohjeet sovitun mukaisesti ja lähettämään

marraskuun loppuun mennessä tutkimustoimikunnan jäsenille
kommentoitavaksi.